SPECIMEN MEDICUM INAUGURALE

SISTENS

OBSERVATIONEM CHIRURGICAM

DE

MANU AVULSA.

SPECIMEN MEDICUM INAUGURALE

SISTENS

OBSERVATIONEM CHIRURGICAM,

DE

MANU AVULSA,

QUAM,

SUMMO ANNUENTE NUMINE,

EX AUCTORITATE RECTORIS MAGNIFICI

J. H. REGENBOGEN,

S. S. Theol. Doct. Ejusdemque Facultatis, ut & Histor. Eccles. & Exeg. Bibl. Prof. Ordin.

NEC NON

AMPLISSIMI SENATUS ACADEMICI CONSENSU,

ET

NOBILISSIMAE FACULTATIS MEDICAE DECRETO,

PRO GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS, IN UNIVERSITATE FRANEQUERANA,

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS,

Eruditorum Examini Submittit

VOLKERT VAN DER PLAATS,

FRISIUS,

A. D. V *Januarii* MDCCCIV. *H. L. Q. S.*

LEOVARDIÆ,

APUD D. V. D. SLUIS, REIP. & ACAD. TYPOGR. MDCCCIV.

Fideli morborum observationi Medicina originem debet, atque eadem semper quam maxime promovebitur.

VAN SWIETEN.

VIRO DOCTISSIMO

SIMONI STYL

MED. DOCT. HARLINGENSI

EX AFFINITATE PRO PA-

TRUO COLENDO,

NEC NON

VIRIS CELEBERRIMIS

JOHANNI MULDER,

ET

ET

CHRISTIANO ALLARDI,

PROMOTORI DIGNISSIMO,

MEDICINAE IN ACADEMIA FRANEQUERANA PROFESSORIBUS ORDINARIIS,

FAUTORIBUS ATQUE PRAECEPTORIBUS PRORSUS EXIMIIS,

haece primitias ea, qua par est, observantia dedicat

AUCTOR.

PRAEFATIO.

Studiorum Academicorum curriculo absoluto, Specimen aliquod profectuum exhibere compellor.

Quum autem materiam, humeris aequam inveniendi difficultas, quae plures pressit, et mihi obvenerit, diu anceps haesi; tandem vero non alienum putavi, Observationem quandam Chirurgicam Dissertationis loco proferre, Casus aliquot analogos colligere, et Animadversiones inde elicere.

Interim arrisit Observatio DE MANU AVULSA quam honoratissimus Praeceptor, Cel. MULDER, in Praelectionibus publicis exposuit, atque nobiscum in Lectionibus privatis, praeter alias bene multas, communicavit.

Hanc igitur Observationem tibi, B. L., offero, sique praeter eam, animadversiones additae non penitus displiceant, erit quod mihi gratuler.

Ca-

Ceterum ut pro venia hancce Obſervationem edendi, mihi benevole conceſſa, Viro Cel. MULDER publicas hic ago gratias; ſic huic et Cel. ALLARDI pro fideliſſimis admonitionibus et egregiis inſtitutionibus me obſtrictum ſentio, utque ſibi in poſterum me maxime commendatum habeant, quam humaniſſime peto!

OBSERVATIO CHIRURGICA

DE

MANU AVULSA.

SECTIO I.

CASUS ENARRATIO.

§ 1. Iuvenis quidam, BERNARDUS VOORST, die 29 menſis Auguſti, anni 1796, cum Tormentum bellicum Pulvere pyrio impleret, inopinato facta exploſione, vulneratus fuit ita, ut Chirurgus, inſtituto examine, integram Manum avulſam esſe perciperet, Antibrachium totum dilaceratum, Ulnam atque Radium in innumera fruſta disrupta, et Os humeri, in medio fere, Fractura compoſita diviſum.

Hae-

Haemorrhagia non insignis aderat, prae terrore tamen Ille intermortuus jacebat.

Medici atque Chirurgi alii in auxilium vocati dissentiebant, num Membri Amputatio foret necessaria, an vero quantumpote reponendae essent Fracturae, adeoque Brachium, si fieri posset, servaretur.

Aestumatissimus noster Praeceptor, Cel. MULDER, cujus auxilium praeterea rogatum fuit, priori sententiae favebat, posterius vero impossibile habebat: Tamen ex plurimorum arbitrio Repositio tentata est, et Deligatio simplex, non valde premens, injecta; V. S. insuper instituta, et Antiphlogistica methodus, ut Inflammationis impetus infringeretur, adhibita. Torcular, et quae ad Haemorrhagiam forte sistendam usu venirent, ad manus erant, quod tali in casu semper necessarium esse, cuivis Artis perito notissimum est.

Quae altero die Remediis quodammodo cedebat Inflammatio, tertio die adeo ingravescebat, ut, die quarto, remota Deligatione, Antibrachium totum, at-

que

que Brachii pars inferior Gangraena correpta cernerentur, et Æger in periculofisfimo ftatu verfaretur.

Iam unanimi confenfu, cum anceps Remedium nullo praeftantius esfet habendum, Amputationem quam citisfime inftituendam esfe opinabantur omnes, ceteroquin Ægrum inevitabilem mortem effugere nullo modo valere.

Igitur Cel. MULDER die 2 menfis Septembris Operationem inftituit et Brachium, paululum fupra infertionem Musculi Deltoidis, amputavit.

Partes molles, uti oportet, quantumpote fervare conatus est Vir Cel: — Vix autem ob brevitatem partis refiduae, totum Osfis refecti extremum ita tegere potuit, ut integumenta communia ab omni parte fefe tangerent.

Inde, exhibita Corticis Peruviani larga dofi, Æger indies melius fefe habere coepit, et brevi, folutis Arteriarum ligaturis, plagae maxima pars confolidata fuit, fed in integrum non fanata, nifi feparato prius Osfeo extremo, quod fiebat die 23 menfis Octobris.

Notandum adhuc, primis post infortunium diebus

et etiam peracta Operatione, Symptomata Nervea fuisse obſervata, in quibus Urinae ſuppresſio maxime inſignis erat, ita ut Cathetere aliquandiu iste humor eliminari debuerit. Narcoticis vero et Antiſpasmodicis adhibitis ista Symptomata fuerunt fugata.

Manus avulsæ descriptio.

§ 2. Partes avulſae, quae magna diſtantia a loco, ubi infortunium accidit, inveniebantur, ſequentem in modum ſe habebant, et in Muſaeo Æſtumatisſimi Praeceptoris conſervantur.

Digitus Index, Medius, et Annularis, integerrimi ſunt, et nulla dilaceratione, neque fractura turbati, Pollicis quoque externa pars ungulata illaeſa est, ſed osſiculum ejus ſecundi ordinis in medio abruptum; —— Integumentorum communium, quae Metacarpum externe investiunt, ſegmentum ſemicirculare cum digitis modo memoratis et Pollicis dorſo integro cohaeret, atque libere inde pendet; —— Circulus integumentorum, qui Os Metacarpi Pollicis investiebat antea, illaeſus huic ſegmento annexus est, cetera deſunt.

Ten-

Tendo communis Musculi extenſoris Digitorum, [quatenus ad dictos Digitos pertinet,] totus cum particulis nonnullis carneis a Digitis inſuper pendet, ad longitudinem 10 pollicum, ut et Tendines Musculi Sublimis atque Profundi ejusdem fere longitudinis.

Praeterea adhuc cum hacce parte avulſa cohaerent Musculus Extenſor Indicis proprius, et Pollicis Flexor Longus. —— Pars abrupta Pollicis, ſcilicet Osſiculi ſecundi ordinis extremum, et Pollicis Os Metacarpi, ex dicto annulo Integumentorum evulſum, ſeparatim inveniebatur, cum adnexis Tendinibus Musculi Extenſoris majoris, Extenſoris minoris et Abductoris longi, Pollicis. Tandem Digitus Minimus itidem ſeparatim inventus integer exiſtit, et totum Musculum Extenſorem proprium ſecum fert, cum partibus Tendinis communis Digitorum, Extenſoris atque Flexoris quae ad Digitum minimum pertinent.

SECTIO II.

Casus Analogi.

§ 3. Non inaudita, neque adeo insolita sunt, istiusmodi observata, ut non dentur casus paraleli, vix tamen, si annales Medicos consulamus, inveniemus, ubi tantus Musculorum numerus inde ab origine evulsus, cum membro avulso cohaeserit. Videamus quid passim de hac re notatum, quidve praestitum fuerit, ut, hisce enarratis atque cum casu memorato comparatis, animadversiones quasdam, pro viribus inde elicere, iisque super-addere, valeamus.

Digiti Avulsi.

§ 4. Longe maximus numerus membrorum avulsorum singulos Digitos spectat, qui alicubi retenti, et magna vi adhibita evulsi, Tendines sibi proprios vel in totum vel pro parte secum tulerunt.

Casus 1 & 2.

Duo inveni Exempla, ubi Equus mordendo Pol-

li-

licem ita auferebat, ut, in utroque casu Haemorrhagia vix ulla aderat, et brevi, absque multo molimine vulnus sanabatur (a).

CASUS 3.

Memini quoque me audivisse Pollicem alicujus hominis, Equum retro currum fune retinentis, vehementiori hujus animalis motu evulsum fuisse, cum omnibus ejus Tendinibus annexis.

Haec quoque dilaceratio mala Symptomata non produxit, et facili negotio fuit curata.

CASUS 4.

Alius adhuc hominis senis, Equos praecipiti cursu ruentes cum retinere vellet, neque posset, Pollex loro involutus itidem evulsus est ex articulo phalangis primae cum secunda; Tendines Musculorum Extensorum pro parte, et Musculi Flexoris tota sui longitudine cum substantia carnosa, inde pendebant: Haemorrhagia iterum fere nulla aderat, sed dolor percipiebatur insignis, a parte laesa sese ad Humerum atque Collum extendens.

A 4 Per

(a) Vide Mem. de l' Acad: R. de Chir. Tom. IV. p. 158.

Per 24 horas Æger febricitabat; et V. S. etiam repetita instituebatur, Remedia Antiphlogistica exhibebantur, et Cataplasma ex mica panis Antibrachio imponebatur; quo facto, praeter singularem sensibilitatem, usque ad diem 15tum superstitem in superficie vulneris, quae nihil ferebat nisi plumaceolam albumine ovi imbutam atque splenium superinpositum, Cerato inunctum, omnia symptomata cessabant, et Æger sexta fere hebdomade elapsa sanabatur (b).

CASUS 5.

Mulier, cujus Digitus annularis unco, cui carnes appendi solent, inhaesit, cum sedes quam conscinderat, cadebat, Phalangem primam cum Tendine Musculi Perforantis sive Profundi usque ad partem ejus carnosam amisit. — Malae sequelae non fuerunt observatae, licet Ægra cacochymica esset et anno praecedenti Hydrope vexata, qui tamen non nisi Oedemate levissimo superstite fugatus erat (c).

CASUS 6.

Vetula quaedam, fulmenta caementariorum prætetriens

(b) Ibid. pag. 147. (c) Ibid. pag. 159.

riens laedebatur lapide a tabulato tertio ſupra pedem elapſo.

Chirurgus inveniebat Pollicem in plura fruſta fractum ettres Digitos pedis totos eſſe ſeparatos a Metatarſo, cumque iis partem Musculi Flexoris, tres fere digitos transverſos longam, et Pollicis Extenſorem, evulſa eſſe: Digitus minimus integer erat. —— Ceterum pars reliqua Pedis admodum erat contuſa atque dilacerata & Tendines Musculorum Extenſorum Digitorum Pedis nudi conſpiciebantur. — Haemorrhagia non inſignis erat.

Particula Integumentorum cujus ope Pollex adhuc cum reliquo Pede cohaerebat, et alia ſegmenta dilacerata cultro tollebantur, et vulnus deligabatur Linteo carpto, Spleniis, et Faſcia. — Fomento ex Decocto emolliente Splenia asſidue madefiebant, diaeta tenuis praeſcribebatur, et V. S. bis in Brachio inſtituebatur, bis itidem in Pede. Attamen doloris ſenſus vehementisſimus obſervabatur, uti et motus convulſivi in Pede, et deliria. — Prima Deligatione remota, Vulneris adſpectus nihil mali offerebat, Lin-

teum carptum Digestivo illinitum imponebatur, et hoc tegebatur Splenio Decocto memorato, cujus Pintis duabus Capita Papaverum No. II fuerant addita, imbuto, et hoc Fascia firmabatur.

Omni bihorio interne propinabatur Julapium Emolliens, Anodynum — Ita Symptomata graviora indies imminuebantur et 7mo vel 8vo die penitus cessabant.

Suppuratio rite procedebat, et die 48vo Ægra plenarie erat restituta (d).

BRACHIA AVULSA.

§ 5. Rariora sunt Exempla Membrorum majorum atque totius extremitatis, a Corpore avulsorum. Dantur tamen aliqua, quorum nunc, memoratis iis, quae minoris momenti esse apparent, mentio est injicienda.

CASUS I.

Primum casum, cujus hic mentio facienda est, ab Exp. LA MOTTE (e) notatum invenimus, qui huc redit. — Puerulus quidam, dum in Molae vicinio ludebat,

(d) Ibid pag. 144.

(e) Vide ejus Traité complet des Accouchemens. 1741. 4. Obs. 41.

debat, cum ea ita implicabatur, ut primo Manu, deinde Antibrachio, tandemque Brachio, prehenſis tota extremitas ſuperior, cum Truncus prehendi non posſet, a corpore ſuerit avulſa. — Haemorrhagia tam exigua aderat, ut Linteum carptum, quo vulnus tegebatur, ſufficeret ad eam compescendam atque impediendam. Attamen non longo tempore post Puer in ſanitatem fuit reſtitutus, et vulnus conſolidatum.

CASUS 2.

Alter caſus, itidem Pueri est, qui, currum videns ſex Equis provectum, pone illum adſcendere tentabat, ſed ſcopum non attingebat, et alterutrum Crurum rotae radiis intricabatur.

Brevi in articulatione Genu Crus a femore ſeparabatur, et avulſum in viam cadebat: — Puer vero ſingulari modo currui affixus ferebatur per ducentos fere gresſus, antequam Auriga animadverteret infortunium — Tandem expediebatur, et ad Chirurgum delatus cum maxime inquietus erat ſe ſuum Crus amiſisſe, atque petebat, ut illud ſibi redderetur, ne Mater, quid accidisſet, perciperet. — Vulnere explorato

ap-

apparuit, partem inferiorem Osfis femoris trium fere digitorum fpatio denudatam esfe, Musculos Vero et Tendines irregulariter abruptos atque dilaceratos, pro ratione majoris, minorisve refistentiae, quam offerre valebant: — Sanguinis ne gutta quidem effluebat.

Musculorum fragmenta Cultro femicirculari fuerunt abfcisfa, et Os quousque prominebat, ferra refectum. — Vaforum ligatura non opus erat, et Deligatio fimplex qua labia vulneris quantumpote reuniri posfent, injecta fufficiebat.

Curatio vulneris rite procedebat, licet necesfariam quietem atque regulas diaeteticas fervare Æger vix potuisfet.

Crure avulfo penitius examinato invenerunt, inter alia, majora Vafa Sanguinea inde esfe pendula, quin Arteriam Cruralem longitudine fere fex unciarum cum Crure adhuc cohaerere (f).

C A-

(f) Vide Mem. de l' Acad. R, de Chir. Tom. IV p. 141 & feq.

CASUS 3.

Molitor, Viginti ſex ferc annos natus, intra molam aliquid peragens, infortunio funem arripuit, cujus extremum, rotae cujusdam denti implicitum, attrahebatur ita, ut infelix ille ſurſum delatus ad tignum allideretur, cui centrum rotae reſpondebat, eoque retineretur; interea rota in motu perſeverabat et totum Brachium una cum Scapula a corpore avulſum ſecum ferebat. — Avulſio ista adeo celeriter fiebat, et tam exiguus, inde productus, doloris erat ſenſus, ut Molitor, postquam animum receperat, prius ſe Brachium amiſisſe non perceperit, quam cerneret illum rotae annexum esſe. — Scalas deinde deſcendebat, et foras exibat, vix autem aliquot gresſus abſolverat, quin animo linquebatur, atque cadebat.

Aliqua ſanguinis quantitas profluebat e vulnere et hujus Haemorrhagiae ſistendae cauſa, qui advenerant, Saccharum pulveriſatum inſpergebant. — Chirurgus mox arcesſitus eo properabat, et, vulnere explorato, inveniebat utique nullum amplius ſanguinis effluvium

obti-

obtinere; igitur nihil praeſtandum esſe cenſebat, niſi partes ambientes quantumpote unire, quod effecit ligatura cruciata.

Postero die in Noſocomium delatus est Æger, et deligatione renovata ſanguinis ne gutta ſere prodiit.

Verum cum Haemorrhagiam metuerint Chirurgi, deinceps per quatuor dies eandem deligationem in eodem ſtatu reliquerunt, neque tamen aliquid accidit. Quotidie tum ex Artis praecepto Vulnus fuit deligatum, et Duobus Menſibus elapſis ſanatum.

Brachium avulſum ſequentia offerebat obſervanda. Scapula transverſim erat perſracta, ut et Radius atque Ulna in Antibrachio.

Musculi qui Scapulae inſeruntur omnes ab origine fere abrupti erant atque avulſi, quum contra Musculi, qui a Scapula originem ducunt, cum ea cohaerebant, ab origine itidem ſeparati, et libere inde pendebant.

Musculi praeterea Brachii, Latisſimus dorſi, Pectoralis Major, et Pectoralis minor, quo humero adhaerere ſolent, loco avulſi erant. Cla-

Clavicula e loco non fuerat mota, et Integumenta communia, quibus Scapula et articulatio Humeri teguntur, integra veluti in ambitu Cultro resecta apparebant, loco fere ubi Musculus Deltoides Ossi Humeri adnectitur (g).

CASUS 4.

Ultimus casus, quem huc referendum esse censeo, a Doct. PAULO DE WIND relatus est, et huic a Chirurgo Sylvaducensi communicatus. Iste casus huc fere redit.

Rustica quaedam vaccam feram arripiens, ut eam mulgeret, funem cui vacca erat alligata circa brachium suum firmabat. — Vacca tamen cursu praecipiti ruebat et Rusticam secum per prata trahebat: donec Brachium a corpore esset avulsum. Hae-

(g) Notissimus hic casus invenitur primo descriptus ab Exp. BELCHIER in Philosophical Transactions 1738 N. 449 Art. 5 pag 313 et Germanice inde Translatus a Doct. N. G. LESKE *Auserlesene Abhandlungen Praktischen und Chirurgischen Innhalts aus den Philosophischen Transactionen* des Jahrs 1719 bis 1744 Lubeck und Leipzig 1775. 8. 2 Thr. Conferri praeterea potest MORAND Opuscules de Chirurgie — Usus fui editione germanica quae prodiit Lipsiae 1776 cum Praefatione Cell. ERNESTI PLATNER, cujus pag. 92 & seq. huc pertinent.

Haemorrhagia non valde confpicua erat, et vulnerata ad Chirurgum delata, fecundum Artis regulas fuit deligata atque curata; quo facto brevi fanabatur, neque, durante curatione, infigne aliquod fanguinis profluvium apparebat (h).

(h) Vide PAULUS DE WIND De Vraag, is het niet afbinden der Navelftreng volftrekt doodelijk voor een Eerst-gebooren Kind? onderzogt en beantwoord. Middelburg 1757. 8vo. pag. 31.

SECTIO III.

ANIMADVERSIONES.

DISPOSITIO TENDINUM, QUAE EVULSIONI FAVET.

§ 6. Omnes fere casus memorati primum in eo conveniunt, quod cum parte avulsa Musculi, praesertim vero Tendines Musculorum, cohaeserint ab altero extremo separati. Patet autem ex singulorum consideratione Musculos, sive Tendines longos isolatos hoc est ejusmodi, qui cum partibus adjacentibus non nisi laxe cellulosae ope cohaerent, tali evulsioni inprimis favere, cum contra Musculi, quorum maxima pars firmiori nexu Ossi alicui, vel parti cuicunque adnectitur, magis resistant, neque adeo facile evellantur.

Inde nostro in casu, § 1 & 2 memorato, Tendines Musculorum Digitorum Extensorum atque Flexorum cum Manu avulsa cohaerent. Musculi vero

 Ma-

Manus, qui magis intime a Radio vel Ulna originem ducunt et majorem horum Osſium ſuperficiem occupant, non ita. Eodem modo, in omni Caſu Digitorum evulſorum, § 4 enarrato, Tendines Musculorum Flexorum, vel Extenſorum, vel utriusque generis una fuerant] extracti. Ita etiam in Caſu 3tio § 5. Musculi, qui Scapulae inſeruntur, omnes ab origine abrupti erant, atque avulſi, cum contra Musculi, qui a Scapula originem ducunt, cum ea cohaerebant et libere inde pendebant. —— Musculi inſuper Brachii, licet Tendine maxime robusto cum Osſe Humeri cohaereant, tamen ab hoc avulſi erant et alterum extremum latisſimum, majorem ſuperficiem occupans, integrum remanſerat.

HÆMORRHAGIA VIX ULLA.

§ 7. Praeterea in omni caſu, cujus mentionem injeci nullum fere ſanguinis profluvium fuit obſervatum.

Maxima forte quantitas evacuata est e Vulnere Molitoris, cujus Brachium totum evellebatur (vide Caſum 3 § 5.) et nostro in Caſu, § 1 & 2 narrato; ſimplicisſima tamen Deligatione in utroque caſu compes-

pescebatur, neque ligatura Vaſorum ad Haemorrhagiam ſistendam opus erat. —— Uti autem in genere Vulnus vel levisſimum absque Vaſorum laeſione exſistere non potest, ita neque membrum aliquod avellitur, absque ut ejus Vaſa dilacerentur, et quidem ſi Brachium vel Crus vi quadam adhibita a Corpore ſeparatur, majora Vaſa hic in cenſum veniunt. —— In omni quidem Vulnere Vaſorum minorum, orificia, quae in illud hiant, egregio Naturae conamine clauduntur, ita ut brevi Hemorrhagia etiam nullo Artis auxilio adhibito ſistatur: —— Scilicet tale Vasculum diviſum retrahitur et ſeſe coarctat, inprimis ab actione aeris, qua irritatur, atque ita clauditur orificium; aliquando etiam ſanguis coagulatus huic aperturae opponitur, eandemque claudit.

Verum ſi Vas aliquod majus cultro fuit reſectum, pleno rivo e Venis, abrupto ſaltu ex Arteriis, ſanguis exit, et niſi effluxus impediatur, mortem ſaepe inducit.

Undenam igitur in nostro caſu, ſimilibusque, accidit ut Haemorrhagia vix ac ne vix quidem obſervetur?

Vasa sanguinea, dum aliquod Membrum a Corpore avellitur, maxime elongantur, et tandem, Musculis jam in genere separatis, abrumpuntur, ita ut maxima pars plerumque cum Membro avulso cohaereat, et inde cum Musculis, Tendinibusque pendeat; quod maxime conspicuum erat in Casu Pueri No. 2. § 5 memorato.

Extremum Vasorum, quod ad Corpus reliquum est, jam sibi relictum, contrahitur, intra carnes absconditur, iisque veluti splenio naturali comprimitur. Praeterquam, quod ambitus aperturae Vasorum in tali casu fimbriatus sit, quae quidem fimbriae, Vasis contractis, lumen obturando sanguinis fluxum quodammodo impediunt.

Ipse etiam sanguis coagulatus aliquid huc conferre videtur.

Interea animadvertendum, Haemorrhagiam licet in initio vix ac ne vix quidem observetur, tamen Vulnerum Sclopetariorum haud raro sequelam esse, scilicet eo momento, quo crusta Gangraenosa separatur, vel Suppuratio incipit, vel etiam quando Febris inflammatoria vehementissima locum habet. Ideo

Ideo quae ad ſanguinis fluxum ſiſtendum inſervire posſunt ad manus esſe oportet, quod etiam nostro in Caſu factum fuisſe § 1. notavimus. In omni alio caſu memorato illud non adeo necesſarium erat, neque etiam obſervatum fuisſe legimus, niſi in Caſu Molitoris § 5. No. 3, ubi Deligationem per aliquot dies, prae Hemorrhagiae metu, in eodem ſtatu relictam fuisſe vidimus.

Licet in genere Haemorrhagia primum Vulnera Sclopetaria concomitari non ſoleat, tamen ſemper illud nequaquam obtinet, quando globus recta via atque citisſime Vas aliquod majus transeat, inſignis haud raro ſanguinis fluxus obtinet, non niſi Artis auxilio adhibito ſiſtendus.

SYMPTOMATA GRAVIORA.

§ 8. Inflammatio, Gangraena, et ſuppuratio nimia, praecipua ſunt ſymptomata Vulnerum Laceratorum atque Sclopetariorum.

Aliquando tantopere laeduntur partes, ut mox Gangraena corripiantur; ſaepius autem Inflammatio

primum suborta in Gangraenam abit, vel in Suppurationem, qua vires Ægri cum maxime exhauriuntur.

Plurimum hic dependet a velocitate qua vis illata in partem adfectam agit.

Si Globus v. g. quam citissime transeat, Vulnus ad naturam fere accedit fissurae, sed Inflammatio profundius penetrare solet, et concussionis sequelae insigniores observantur.

Si velocitas minor est, partibus sese extendendi magis occasio datur, neque adeo vitalitate privantur; Contusio tamen major est.

Praeterea, pro partium adfectarum, diversa indole Symptomata quoque differunt.

Vulnera Lacerata, atque Sclopetaria, si tantum partes molles affecerint, non adeo periculosa sunt; et in omni Casu memorato, ubi simplex dilaceratio vel avulsio obtinuerit, curatio facillime fuit absoluta.

Verum si una cum partibus mollibus Ossa etiam laesa fuerint, vel si major aliqua pars a Corpore a-

vel-

vellatur, in longe majori periculo Æger verſatur. Etenim in posteriori caſu Inflammatio vehementior oritur, qua vis vitalis infringitur, atque Gangraena, vel Puris inſignior ſeparatio, inducitur.

Si Osſa ſimul comminuta vel disrupta ſint, concusſionis Symptomata magis obſervantur, quae pro Vulneris extenſione plerumque graviora evadunt, ita ut tantum in adfectae partis vicinio obſerventur, vel in toto Corpore ſeſe manifestent.

Pro ratione longitudinis, vel numeri, Musculorum Tendinumve evulſorum in genere Symptomata graviora non fiunt.

Etenim in Caſu 6to § 4. ubi Doloris ſenſus vehementisſimus, Motus convulſivi et deliria obſervabantur, minor erat avulſarum partium extenſio quam in plurimis aliis caſibus, qui longe mitioribus Symptomatibus ſtipati erant. — Symptomata ista Nervea, in caſu modo indicato obſervata, magis a contuſione atque dilaceratione partis reliquae Pedis pendere videntur, quibus ſystema Nervoſum haud raro inſigni ſtimulo adficitur.

Quidquid enim in genere labia Vulneris a ſe invicem removere valet, dolorem adauget, et pro ratione vis allatae, illud Symptoma adhuc ingravescit ita, ut totum Corpus, vel partes remotae, in conſenſum trahi ſoleant.

Inde etiam Urinae ſuppresſio, quae nostro in caſu § 1 narrato locum habebat, derivanda est.

Saepe etiam Symptomata Nervea cum maxime et unice pendent a ſenſilitate Ægri, ab Animi Pathemate, Terrore, Timore, ſimilibusque cauſis aliis.

CURATIO.

§ 9. Curam quod attinet, ſi pars aliqua fuerit avulſa atque dilacerata, cavendum ne Vulnus linteo carpto repleatur, inde enim labia Vulneris a ſe invicem removeri conſtat, adeoque, quod § praeced. monui, Dolorem aliaque Symptomata Nervea intendi.

Quidquid igitur ſtimulando agit, omnino evitandum est, et blanda quaevis Emollientia applicanda.

Partes dilaceratae reſiduae, quantum fieri potest, in ordinem ſunt redigendae, et integumenta commu-

nia,

nia, si adfuerint, ad se invicem reducenda, atque unienda. Unio autem talis esse debet, ut, Suppuratione oborta, via pateat, qua Pus emitti possit, absque ut sua gravitate descendat, et ipsum sibi aliam viam eligat.

Linteum carptum siccum adhibeatur, postquam Suppuratio se manifestaverit, quibus Splenia liquore quodam adstringente madida, superimponi possunt.

Haemorrhagiae insigniores sub initio Suppurationis si observentur, Ligatura, non vero Stypticis remediis sistendae sunt. — Vigente autem Suppuratione, si sanguis justo tenuior ex omni Vulneris superficie prorumpat, Roborantia et Adstringentia, externe adhibita, omnino prosunt.

Nimia Suppuratio, si pendeat a Corporibus peregrinis, vel fragmentis Osseis, quod in Vulneribus Sclopetariis haud raro obtinet, eorum exitus promoveatur, atque ita Puris generatio imminuatur.

Praeterea in omni Casu dilacerationis vel evulsionis alicujus partis nostri Corporis, vel etiam in Vulneribus sclopetariis, Antiphlogisticam methodum

convenire ex antea memoratis conſtat. Dantur tamen, qui V. S., ubi Vulnera Sclopetaria cum Fractura osſium complicata fuerint, periculoſam esſe ſtatuunt, quoniam Suppuratio inſignior plerumque ſequi ſoleat, et Febris, qua Vulneratus corripitur, raro unice Inflammatoriae indolis ſit habenda, ſed mixtae. —— Ad Inflammationis tamen nimium impetum infringendum V. S. utique necesſariam esſe, eâque Gangraenam, quae toties dilacerationis, imprimis autem Sclopetariorum Vulnerum, ſequela est, cum maxime praeveniri posſe, crediderim.

Ad dolores leniendos, aliaque Symptomata Nervea ſedanda, Narcotica conveniunt, quae etiam nostro in Caſu et No. 6 § 4 egregie ſcopo inſerviisſe vidimus. Opium prae ceteris exhibendum est.

Cum vero Vulnera hujus generis absque Suppuratione curari nequeant, et Suppuratio in Caſu graviori plerumque profuſa obtineat, omnino necesſe est, incipiente atque vigente hocce Symptomate, Diaetam nutrientem commendare, et Corroborantia Medicamenta, Corticem Peruvianum, ſcilicet, aliaque, larga doſi propinare.

Cor-

Cortex etiam Peruvianus et Roborantia in genere conducunt, ſi Suppuratio in Gangraenam Sphacelumve abeat.

AMPUTATIO.

§ 10. Si, una cum partibus mollibus dilaceratis, Oſſa perfracta fuerint, aliquando Membrum reliquum ſervari poteſt, quin inſignia hujus rei obſervata proſtant; ſed ab altera parte ita agendo, nimium haud raro cura protrahitur et, ſuppuratio tanta oritur, ut cum maxime debilitetur Æger, inde in magno vitae diſcrimine verſetur, vel moriatur, et ſi ſuperſtes evaſerit, adeo plerumque deforme, atque inutile Membrum ſecum ferat, ut potius Amputationem inſtitutam fuisſe optaret. —— Quando Os aliquod in Articulo fractum est et in plura frusta diviſum; quando partes molles maxima pro parte, inprimis Vaſa atque Nervi, dilacerata ſunt; quando totum Membrum vehementer concusſum deprehenditur, frigidum, atque ſenſu deſtitutum, Amputationem necesſariam esſe cenſeo, neque Gangraenae fere certo oriundae indicia, prius expectanda esſe; cumque nostro in Caſu

§ 1

§ 1 memorato tale quid obſervatum fuerit, Operationem etiam hic mox ab initio inſtituendam fuisſe mihi quidem videtur.

Dantur tamen plures laeſionis gradus, non quidem adeo gravisſimi, ſed minoris momenti, quorum cura difficillima est, in quibus num Amputatio necesſaria ſit, nec ne, vix determinari potest. —— Tum vero non tantum ad laeſionem, qua talem, est reſpiciendum. ſed totius Ægri habitus conſiderandus est, et ſtatus, in quo ab omni parte verſatur.

Generalis igitur regula hic praeſcribi nequit.

Rationes quae contra Amputationem, in genere proferuntur, ſunt, Dolor quem Operatio creat, imo eodem fere momento, quo ceterum Corpus inſigni Vulnere maxime irritatum, concusſum, atque turbatum est; totius Membri praeterea privatio, et Obſervationes Naturam ſibi aliquando ſufficere.

Contra, quae pro Operatione militant, argumenta huc redeunt. Æger loco Vulneris irregularis, lacerati, magno periculo ſtipati, ſimplex Vulnus inciſum accipit, longe minus periculoſum;

fum; Dolor inde ortus, illum a curatione, alias necesfaria, pendentem vix excedit; et Membri privatio hic non adeo in cenfum venit, quoniam numquam illud auferre tentabit Chirurgus, nifi Ægrum ita fervari posfe cenfeat, absque Operatione vix ac ne vix quidem fervandum.

SEPARATIO PARTIS OSSIS SECTI.

§ II. Notavimus § I. post Amputationem inftitutam, fanationem plenariam protractam fuisfe, feparatione partis extremae Osfis Humeri, — Videamus adhuc paucis, quid de hac re fentiendum fit.

Istiusmodi feparatio laminae Osfis fecti *exfoliatio fenfibilis* audit, cum contra iste Naturae procesfus, quo extremum Osfeum per abfortionem perit *exfoliationis infenfibilis* nomine infignitur (i). — Distinguuntur laminae feparandae quoad formam atque magnitudinem in *fuperficiales* atque *profundas* (k).

Tem-

(i) Vide egregium Specimen inaugurale Viri Doctisf. PAULI GODOFREDI VAN HOORN *de iis quae in partibus membri praefertim osfeis, amputatione Vulneratis notanda funt* L. B. 1803. 4 cum Tab. aen. pag. 45.

(k) Ibid. pag. 54.

Tempus ſeparationis partis mortuae maxime differt, lente tamen ſemper Natura procedit, aetas Ægri, vires vitales, varia magnitudo partis ſeparandae, et varia ſoliditas Osſis, praecipuae cauſae ſunt, quibus ſeparationis tempus determinatur (l).

Omnia, quae vel ſubito vel lente extremo osſeo relicto mortem inferre valent, exſoliationi ſenſibili anſam praebent (m).

Inprimis vero huc facit nimia post Amputationem inſtitutam Osſis denudatio, ita ut extremum ejus partibus mollioribus accumbentibus non tegatur, quod in nostro Caſu locum habebat. Si probe curat Chirurgus, ut ſufficientem quantitatem partium mollium ſervet, qua Os plenarie tegi potest, in genere exfoliatio istiusmodi ſenſibilis omnino non obſervatur, ſaltem in ſex Amputationibus, quas, praeter Caſum memoratum, coram Auditoribus ſuis Leovardiae et Franequerae felicisſime inſtituit Praecep-

(l) Ibid. pag. 65.

(m) Ibid. pag. 61.

ceptor Æstimatissimus Cel. MULDER, illud nequaquam obtinuit, et brevissimo Temporis spatio Vulnus fuit sanatum.

Ex hisce vero omnium citissime curabatur Rusticus quidam, qui inter discordias civiles, anno 1797 nostra in Frisia concitatas, arma gerens dissiliente sclopeto die 4 Febr. vulnerabatur ita ut manus tota dilacerata esset atque perfracta. In medio fere Antibrachii Membrum fuit amputatum et, nullo mali ominis symptomate oborto, intra quatuor septimanarum spatium plaga egregie consolidata.

* * * *

* * *

* *

*

THESES.

I.

Omnes Musculi, qui faciunt ad deglutitionem; non uno eodemque temporis puncto agunt.

II.

Non proprio ſuo pondere, ſed ſuccesſiva OEſophagi contractione Musculari, ad Ventriculum depellitur Cibus et Potus.

III.

Superfoetatio in ſtatu ſano locum habere non potest.

IV.

Nulla Urinae via in Veſicam Urinariam datur, niſi ex Renibus per Ureteres.

V.

V.

Qui in aqua pereunt, nimia ejus ingurgitatione non moriuntur.

VI.

Inter Remedia atque Auxilia eorum, qui submersi, strangulati, vel alio modo suffocati sunt, Gas oxygenium referri debere, nullus dubito.

VII.

Hydrophobos neque Suffocatione, neque alio modo, necare licet.

VIII.

Vermium Intestinalium prima origo non extra corpus, in quo nidulantur, quaerenda videtur.

IX.

Non semper a Graviditate contra indicatur vomitorium.

X.

X.

Optimum Ulceris balſamum Pus est.

X I.

Exinde, quod Alvus reſpondeat, male concluditur Herniam non esſe incarceratam.

X I I.

Operatio Cataractae, quae per Extractionem efficitur, ea, quae depresſione ſit, multo videtur praeſtabilior.